

Ülev ja puhastav ta

Mai Murdmaa - Arvo Pärt "Kuritöö ja karistus". Koreograaf-lavastaja Mai Murdmaa, kunstnik An- valguskunstnik Lloyd Sobbol /USA/, dirigent Eri Klas, klaveril Lauri Väinmaa. Esietendus 22. novembril

"Aga... kes siis... tappis?..." küsis Raskolnikov hingeldades.

"Kuidas kes tappis?..." kordas Porfiri Petrovitsh. "Teie tapsite ju Rodion Romanõtsh! Teie ju tapsitegi..."

M. Murdmaa - A
S

Eesriie avaneb. Üksik prozhektorivihk leiab eeslavalt kägarasse tõmbunud Raskolnikovi (Juri Jekimov). Tema selja taga paistab uks. Valjuhäälditest kostab koputus, veel üks koputus, üha tugevam prömmimine. Hullunult jookseb Raskolnikov ukse juurde ja toast välja. Tema ees seisab veel üks, rabedalt ja kiirustades tõukab Raskolnikov selle lahti ning tormab tagalaval oma laua ääres istuva Porfiri Petrovitshi (Janis Garancis) poole. Endamisi muiates keerab uurija üles toksiva kanakese. Valge kana liigub nokkides mööda lauda. Veel ja veel kordab Porfiri oma tegevust ning hakkab siis ühtäkki naerma. Porfiri üksikud pursked haaravad ka Raskolnikovi ning kasvavad mingiks rõhitsevaks naerulaginaks. Kaks meest, kes TEAVAD... Nii algab balleti "Kuritöö ja karistus" II vaatus. Ent Porfiri saadab Raskolnikovi läbi kogu lavastuse. Ta on kui Raskolnikovi teisik, sisehää, olemus - julm, tark, aus. Tema näeb kulminatsioonihetke, mil Raskolnikovi käed kattuvad verrega. Ta ilmub Raskolnikovi teele finaalis, valgustudes välja foonil, otse Onnistegija näo all. Teadja. Isiksuse see pool, kellega tuleb ära leppida, et jõuda Jumalani. Saavutada harmoonia eneses, et suuta armastada maailma. Tasakaal on Porfiri-Raskolnikovi kaksühtsuses. Seejärel ei ole Porfirit enam vaja. Nüüd võib Raskolnikov minna avali hingega sunnitööle, lahkuda uduselt virvendavas valgusvihus kettide kolinal lavalt.

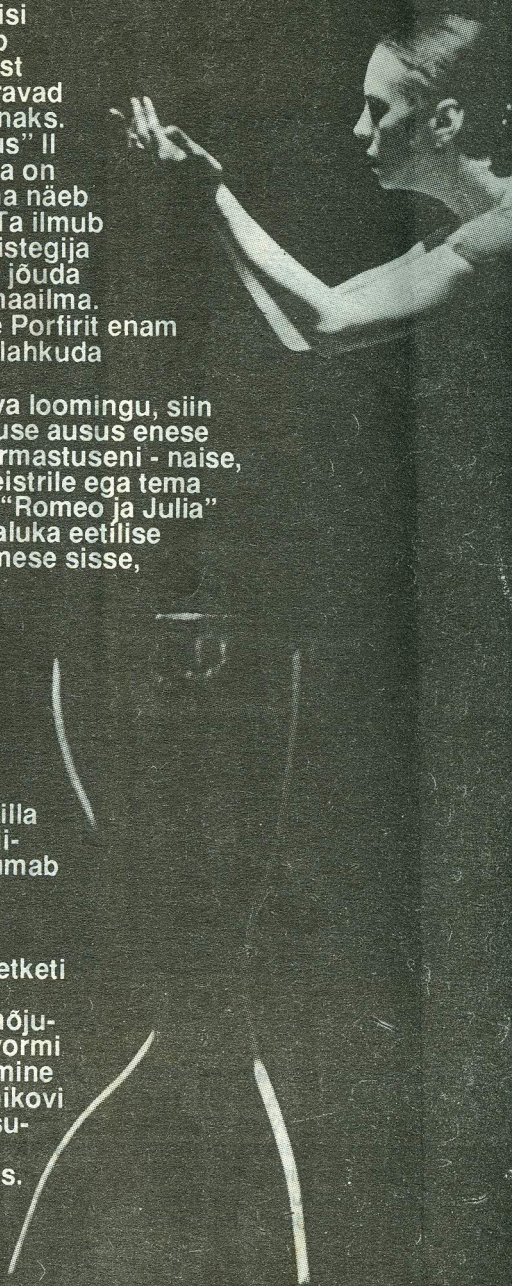
Mai Murdmaa "Kuritöö ja karistus" on sündinud läbi eelneva loomingu, siin kristalliseerub ballettmeisteri igavene teema - harmoonia. Isiksuse ausus enese vastu. Seesmine tasakaal, mille läbi võib jõuda mõistmise ja armastuseni - naise, inimeste, maailma vastu. See tee pole olnud kerge ei ballettmeistrile ega tema kangelasele. "Joanna tentata" raevukast ilmakorra-eitusest ja "Romeo ja Julia" lapselikult avalast vastuhakust kuni "Eesti ballaadide" tasakaaluka eetilise kreedoni kujunes Mai Murdmaa nägemus üha sügavamale inimese sisse, kaugemale tagajärjest, lähemale põhjusele. Miks ei ole isiksus võimeline elama maailmas? Mis on puudu temas eneses? Samasuguse arengu teeb "Kuritöös ja karistuses" läbi Raskolnikov: läbi üliinimese-teooria ja tasku-Napoleoni siseheitluste elu murdehetkeni - oma naeruväärsete kujutelmade purunemiseni ning siit sündiva ülenduse ja harmooniani.

See on ballett Raskolnikovi traagilistest siseheitlustest ja ometi sillerdab kogu õhustikus imeline helgus. Selle värelev valgus peegeldub veekausi kohale kummarduva Sonja (Ljudmilla Semenjak) näolt ja käelt; see heliseb Pärdi klaveriteoses "Alinale". Läbi ärevate muusikaliste ja plastiliste dissonantside kumab igavese rahu teema.

Ent "Kuritöö ja karistuse" etapilisus ei seisne pelgalt kogu Murdmaa loomingu läbiva isiksuse teema lõpule viiduses. Ka plastiline keel on üles ehitatud põimingule, autotsitaatidele. Hetketi tabad peosaliste tantsus motiive, mis pärit varasematest töödest... Rikkumata plastilise keele läbipaistvust ja ohutust, mõjuvad nad kui sundimatud vihjed olnule. "Kuritöö ja karistuse" vormi aluseks on lihtsus, tantsujooniste graafiline täpsus ning seesmine rütmitunge. Sonja graatsiliselt sujuv tants võimendab Raskolnikovi murtud pooside rabedust. Raskolnikovi ekstaatiline enesepiitsutus, mille iga löök mikrofonides võimendub, muundub Sonja monoloogis üha kiiremas tempos toimuvaks risti ettelöömiseks. Läbi vihkamise ja heitluste jõutakse selginemise ja jumalani. Saatanlik nurgelisus kasvab ülevaks puhastuseks.

... Proloogi ja epiloogi täidab kumedate kellalöökidega algav "Cantus". Läbipaistvates kitoonides balletirühm tõuseb ja vajub, kõigub kellapendlina, liugleb pehmes plastilises koes. Lavakõrguses keerleb lühter, mis kokku seatud otsekui viirikupannidest. Tantsijate kätes on küünlad. Aeglaselt kaob paar paari järel lavalt... Aeg läheb...

Kadi Herkül

lev ja puhastav tants

Murdmaa - Arvo Pärt "Kuritöö ja karistus". Koreograaf-lavastaja Mai Murdmaa, kunstnik Andris Freibergs /Riiä/, kunstnik Lloyd Sobbol /USA/, dirigent Eri Klas, klaveril Lauri Väinmaa. Esietendus 22. novembril 1991.

es siis... tappis?..." küsis Raskolnikov

des.
kes tappis?..." kordas Porfiri
h. "Teie tapsite ju Rodion Romanõtsh!
apsitegi..."

ie avaneb. Üksik prozhektorivihk leiab eeslavalt kägarasse
ud Raskolnikovi (Juri Jekimov). Tema selja taga paistab
ljuhäälidest kostab koputus, veel üks koputus, üha tuge-
õmmimine. Hullunult jookseb Raskolnikov ukse juurde ja
ilja. Tema ees seisab veel üks, rabadalt ja kiirustades
Raskolnikov selle lahti ning tormab tagalaval oma lau-
stava Porfiri Petrovitshi (Janis Garancis) poole. Endamisi
s keerab uurija üles toksiva kanakese. Valge kana liigub
es mööda lauda. Veel ja veel kordab Porfiri oma tegevust
kkab siis ühtäkki naerma. Porfiri üksikud pursked haaravad
Raskolnikovi ning kasvavad mingiks rõhitsevaks naerulaginaks.
eest, kes TEAVAD... Nii algab balleti "Kuritöö ja karistus" II
Ent Porfiri saadab Raskolnikovi läbi kogu lavastuse. Ta on
Raskolnikovi teisik, sisehääli, olemus - julm, tark, aus. Tema näeb
atsioonihetke, mil Raskolnikovi käed kattuvad verrega. Ta ilmub
Raskolnikovi teele finaalis, valgustades välja foonil, otse Önnistegija
Teadja. Isiksuse see pool, kellega tuleb ära leppida, et jõuda
ni. Saavutada harmoonia eneses, et suuta armastada maailma.
al on Porfiri-Raskolnikovi kaksühtsuses. Seejärel ei ole Porfirit enam
üüd võib Raskolnikov minna avali hingega sunnitööle, lahkuda
virvendavas valgusvihus kettide kolinal lavalt.

Murdmaa "Kuritöö ja karistus" on sündinud läbi eelneva loomingu, siin
seerub ballettmeisteri igavene teema - harmoonia. Isiksuse ausus enese
eesmine tasakaal, mille läbi võib jõuda mõistmise ja armastuseni - naise,
e, maailma vastu. See tee pole olnud kerge ei ballettmeistrile ega tema
asele. "Joanna tentata" raevukast ilmakorra-eitusest ja "Romeo ja Julia"
kult avalast vastuhakust kuni "Eesti ballaadide" tasakaaluka eetilise
ni kujunes Mai Murdmaa nägemus üha sügavamale inimese sisse,
nale tagajärjest, lähemale põhjusele. Miks ei ole
võimeline elama maailmas? Mis on puudu temas
? Samasuguse arengu teeb "Kuritöös ja karistuses"
Raskolnikov: läbi üliinimese-teooria ja tasku-Napoleoni
tluste elu murdehetkeni - oma naeruväärsete kuju-
e purunemiseni ning siit sündiva ülenduse ja
oniani.

on ballett Raskolnikovi traagilistest siseheitlustest ja
illerdab kogu õhustikus imeline helgus. Selle värelev
peegeldub veekausi kohale kummarduva Sonja (Ljudmilla
aka) näolt ja kätelt; see heliseb Pärdi klaveriteoses "Alli-
läbi ärevate muusikaliste ja plastiliste dissonantside kumab
e rahu teema.

"Kuritöö ja karistuse" etapilisus ei seisne pelgalt kogu
aa loomingu läbiva isiksuse teema lõpule viiduses. Ka
ne keel on üles ehitatud põimingule, autotsitaatidele. Hetketi
easalist tantsu motive, mis pärit varasematest
...Rikkumata plastilise keele läbipaistvust ja ohutust, mõju-
d kui sundimatud vihjed olnule. "Kuritöö ja karistuse" vormi
s on lihtsus, tantsujooniste graafiline täpsus ning seesmine
nne. Sonja graatsiliselt sujuv tants võimendab Raskolnikovi
pooside rabadust. Raskolnikovi ekstaatiline enesepiitsu-
le iga löök mikrofonides võimendub, muundub Sonja
ogis üha kiiremas tempos toimuvaks risti ettelöömiseks.
nkamise ja heitluste jõutakse selginemise ja jumalani.
lik nurgelisus kasvab ülevaks puhastuseks.

oloogi ja epiloogi täidab kumedate kellalöökidega
Cantus". Läbipaistvates kitoonides balletirühm
ja vajub, kõigub kellapendlina, liugleb pehmes
ses koes. Lavakõrguses keerleb lühter, mis kokku
otsekui viirukipannidest. Tantsijate kätes on küünlad.
elt kaob paar paari järel lavalt... Aeg läheb.

Kadi Herkül

M. Murdmaa - A.Pärt "Kuritöö ja karistus"
Sonja - Ljudmilla Semenjaka
Foto Vambola Salupuu

